

26.3.2008

1679/9220/2007

Radio Foni Oy

PL 266
06101 Porvoo

Viite
Ref.
Ref.
Asia
Ärende
Subject

VIESTINTÄVIRASTON PÄÄTÖS RADIO-OHJELMISTOSTA JA MAINONNASTA

Asian tausta

Viestintävirasto on teettänyt tutkimuksen toimiluvanvaraisten radioiden sisällöstä. Tutkimuksessa on kerätty tietoa ohjelmistojen sisällöstä yhden tutkimuspäivän aikana. Ohjelmistojen sisältöä on kuvattu toimiluvassa ohjelmiston sisällölle asetettujen vaatimusten pohjalta. Lisäksi tutkimuksessa on selvitetty televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) mainonnan määrää ja erottamista koskevien säännösten huomioimista tutkimuksen otospäivänä. Tutkimusotantaan on valikoitunut muun muassa Radio Foni Oy:lle myönnetty toimilupa, jonka perusteella yhtiöllä on oikeus harjoittaa paikallista radiotoimintaa analogisissa radioverkoissa. Toimiluvassa mainituilla taajuuksilla lähetetään Iskelmä Porvoon lähetystä.

Säännökset

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:ssä säädetään oikeudesta televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen. Pykälän 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen viestintämarkkinalain 2 §:ssä tarkoitetussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on muissa kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa haettava valtioneuvostolta toimilupa (ohjelmistolupa)."

Lain 11 § koskee toimilupamääräyksiä. Pykälän mukaan:

"Toimilupaviranomaisella on oikeus antaa toimilupiin liittyviä ohjelmatoimintaa koskevia, ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä.

Toimilupaviranomaisella on oikeus antaa myös määräyksiä, jotka koskevat:

- 1) lähetysten alueellista kuuluvuutta tai näkyvyyttä;
- 2) vuorokautista lähetysaikaa; ja
- 3) lähetystekniikkaa ja siirtokapasiteettia."

Lain 21 §:ssä säädetään mainonnan, teleostoslähetysten ja sponsoroinnin yleisistä periaatteista. Pykälän 1 momentin mukaan:

"Televisio- ja radiomainokset on voitava tunnistaa mainoksiksi ja teleostoslähetykset teleostoslähetyksiksi. Ne on erotettava muusta ohjelmistosta kuva- tai äänitunnuksella."

Radiomainonnan aikarajoituksista säädetään lain 30 §:ssä seuraavaa:

"Radiomainosten lähetysaika ei saa olla yli kymmenen prosenttia päivittäisestä lähetysajasta. Mainoksia saa radiolähetyksissä kuitenkin kunakin kahtena peräkkäisenä täytenä tuntina olla enintään yhteensä 24 minuuttia."

Mikäli päivittäinen lähetysaika on 24 tuntia, saa lain 30 §:n mukaan radiomainosten lähetysaika olla siis enintään 2 tuntia 24 minuuttia.

Lain 36 §:n 1 momentissa säädetään pakkokeinoista seuraavaa:

"Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja taikka muu viestintämarkkina-alaissa tarkoitettu teleyritys rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valvontaviranomainen voi antaa sille huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehokseen voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa säädetään."

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 §:n nojalla kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista, jollei valvonta kuulu kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan. Säännöksen nojalla Viestintävirasto valvoo muun muassa radiotoiminnan harjoittamiseen myönnettyjen toimilupien ehtojen noudattamista.

Toimilupa

Valtioneuvosto on 31.5.2006 myöntänyt Radio Foni Oy:lle toimiluvan paikallisen radiotoiminnan harjoittamiseen analogisissa radioverkoissa, mihin liittyvän radiokanavan ohjelmisto on ollut mukana tutkimuksessa. Toimilupa koskee seuraavia taajuuksia:

Porvoo (Porvoo 99,8 MHz)

Toimilupa on voimassa 1.1.2007–31.12.2011.

Toimiluvassa todetaan ohjelmiston osalta seuraavaa:

"Toimiluvan nojalla lähetettävän radiolähetysten tulee koostua kuuluvuusalueen väestölle suunnatusta ohjelmistosta, joka sisältää erityisesti kuuluvuusalueen asioita käsittelevää tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevaa toimituksellista aineistoa. Lähetysten tulee olla selvästi tunnistettavissa omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen."

Puhesisältöjen osuus lähetyksajasta tulee olla keskimäärin vähintään 15 prosenttia kunakin arkipäivänä kello 6:n ja 18:n välillä. Keskimääräinen aika lasketaan kultakin viikolta maanantaista perjantaihin.

Ohjelmistoon tulee päivittäin sisällyttää säännöllisesti kuuluvuusalueen asioita käsitteleviä tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevia uutislähetyksiä tai muita vastaavia toimituksellisia sisältöjä.

Jos toimiluvan nojalla voidaan lähettää radiolähetystä useammalla taajuudella, kullakin taajuudella tulee lähettää pääosin samaa lähetystä. Eri taajuuksilla voidaan kuitenkin lähettää erilaista toimituksellista aineistoa päivittäin keskimäärin enintään kaksi tuntia. Keskimääräinen aika lasketaan kultakin viikolta päivittäin."

Kyseisillä taajuuksilla lähetetään Iskelmä Porvoon lähetystä.

Tutkimuksen havainnot

Tutkimuksessa on 26.4.2007 kello 6.00–18.00 tallennetussa näytteessä havaittu seuraavia seikkoja Iskelmä Porvoon lähetyksessä suhteessa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännöksiin sekä toimilupaan liittyviin määräyksiin.

Kuuluvuusalueen asioita käsittelevät tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevat uutislähetykset tai muut vastaavat toimitukselliset sisällöt

Iskelmä Porvoon lähetyksnäytteessä ei ollut lainkaan varsinaisia erillisiä paikallisuutislähetyksiä, mutta kylläkin yhteensä 14 sponsoroitua paikallissääkatsausta (klo 7.58, klo 8.59, klo 9.30, klo 9.59, klo 10.59, klo 12.59, klo 13.30, klo 13.59, klo 14.59, klo 15.30, klo 15.59, klo 16.59, klo 17.30 ja klo 17.59), yhteensä noin 8 minuutin verran (00:08:23). Kaikkiaan lähetyksnäytteeseen sisältyi yhteensä liki 36 minuuttia uutisia (00:35:58), joista siis pääosa koostui tasatunnein välitetyistä, STT:n tuottamista sähkeuutislähetyksistä. Lisäksi näytteestä löytyi myös ajankohtaisaineistoa (00:04:33) sekä asia- tai dokumenttiaineistoa (00:06:41), niin että uutis- ja ajankohtaissisältöjä oli kaikkiaan yhteensä hieman yli 47 minuuttia (00:47:12).

Vaikka kaikki ohjelmissa välitetty uutistieto ei aina esiinny uutisen muotoon toimitettuna tai sisälly erillisiin uutislähetyksiin, myöskään Iskelmä Porvoon lähetyksissä kerrottu palvelu- ja tapahtumatieto ei pitänyt sisällään yhtään edes sisältönsä puolesta uutiseksi määriteltävissä olevaa osiota. STT:n uutisissa Porvoota tai Itä-Uuttamaata taas sivuttiin vain kerran.

Lähetyksen tunnistettavuus omaksi ohjelmistokseen

Iskelmämusiikilla profiloituneen radiokanavan tunnistaminen sinänsä ei ole kovin vaikeaa ja sitä entisestään helpottivat kanava- ja muut tunnukset (00:19:58) sekä Iskelmän oma promootio (00:39:49). Sen sijaan Iskelmä Porvoon lähetyksen tunnistaminen omaksi itsenäiseksi ohjelmistokseen lähetyksnäytteen ohjelmasisältöjen perusteella oli varsin haasteel-

lista. 12 tunnin lähetysnäytteessä oli kuitenkin runsaat 2 tuntia (02:09:18) eli noin 18 % muiden tutkimuksessa mukana olleiden Iskelmä-asemien välittämästä lähetyksestä poikkeavaa, omaa ja itsenäistä toimituksellista ohjelmaa. Kokonaan omaa juonnettua ohjelmaa ja Iskelmän linjasta poikkeavaa musiikkia Iskelmä Porvoo lähetti tutkimuspäivänä kello 11.00 ja klo 13.00 välillä.

Mainosten tunnistettavuus ja erottaminen muusta ohjelmistosta

Iskelmä Porvoon lähetysnäytteessä siirryttiin ainakin kahdeksan eri kertaa suoraan toimituksellisesta aineistosta mainoksiin tai päinvastoin (klo 7.22; klo 8.36; klo 8.55; klo 14.55; klo 15.39; klo 16.23; klo 17.18; klo 17.56). Monilla kanavilla mainoskatkon alkuun sijoitetaan kanavan oman ohjelmiston promootiospotti ja sen kautta siirrytään varsinaisiin mainoksiin. Iskelmä Porvoon näytteessä useimmat em. mainoskatkot kuitenkin alkoivat suoraan Iskelmän oman oheisliiketoiminnan mainoksilla, joissa kaupattiin esimerkiksi Iskelmäkaraoke-DVD-levyä tai kehoitettiin käymään ostoksilla kanavan verkkosivujen Iskelmäshopissa. Myös Iskelmän ja Bilteman yhteisen Tankomarkkinat-polkupyöräkampanjan mainospottia käytettiin muutamissa kohdissa ikään kuin se olisi ollut kanavan oma promootiospotti eikä mainos. Paikallisen lähetysosuuden aikana kuultujen mainoskatkojen alku ja loppu oli poikkeuksetta merkitty äänitunnusin.

Viestintäviraston selvityspyyntö 6.11.2007

Viestintävirasto pyysi Radio Foni Oy:n selvitystä siitä, miten televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännökset sekä toimilupiin liittyvät määräykset on otettu huomioon Radio Foni Oy:n harjoittamassa radiotoiminnassa. Radio Foni Oy:ltä pyydettiin selvitystä erityisesti Iskelmä Porvoon lähetyksessä havaituista poikkeamista suhteessa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännöksiin sekä toimilupaan liittyviin määräyksiin. Havaittujen poikkeamien osalta selvitystä pyydettiin erityisesti:

1. Kuuluvuusalueen asioita käsittelevien tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevien uutislähetysten tai muiden vastaavien toimituksellisten sisältöjen sisällyttäminen ohjelmistoon: miten Radio Foni Oy:n näkemyksen mukaan tutkimuksen lähetysnäyte kuvastaa ohjelmiston sisältöä yleisesti?
2. Lähetyksen tunnistettavuudesta omaksi itsenäiseksi ohjelmistokseen: miten Radio Foni Oy:n näkemyksen mukaan tutkimuksen lähetysnäyte kuvastaa ohjelmiston sisältöä yleisesti? Kuinka suuri osa päivittäisestä ohjelmistosta keskimäärin on omaa ja itsenäistä, muiden Iskelmäkanavien lähettämästä ohjelmistosta poikkeavaa ohjelmistoa?
3. Mainosten tunnistettavuutta ja erottamista koskevien säännösten noudattamisesta.
4. Mainonnan määrää koskevien säännösten noudattamisesta: millaisin toimenpitein Radio Foni Oy huolehtii käytännössä siitä, että radiomainonnan aikarajoituksia koskevia säännöksiä noudatetaan sen harjoittamassa radiotoiminnassa? Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 30 §:n mukaan radiomainosten lähetyssaika ei saa olla yli kymmenen prosenttia päivittäisestä lähetyksajasta. Mikäli päivittäinen lähetyssaika on 24 tuntia, saa radiomainosten lähetyssaika olla siis enintään 2 tuntia 24 minuuttia. Tutkimuksessa analysoidussa 12 tunnin mittaisessa Iskelmä Porvoon lähe-

tysnäytteessä oli kaikkiaan noin 1 tunti ja 55 minuuttia (01:54:43) mainoksia.

5. Mahdollisista toimenpiteistä, joihin Radio Foni Oy aikoo ryhtyä tutkimuksen tuloksen johdosta.

Selvitys pyydettiin toimittamaan Viestintävirastolle 27.11.2007 mennessä.

Radio Foni Oy:n selvitys 28.11.2007

Radio Foni Oy toimitti selvitystä asiassa 28.11.2007. Radio Foni Oy on todennut selvityksessään muun muassa seuraavaa:

"A. Yleistä

"Miten televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännökset sekä toimilupiin liittyvät määräykset on otettu huomioon Radio Foni Oy:n harjoittamassa radiotoiminnassa."

Ensimmäiseen kysymykseen lausumme hämmentyneinä, että olemme aina pitäneet kunnia-asiana noudattaa meille asetettuja säädöksiä ja lakeja, emmekä varmasti ole tietoisesti toimineet lain säännösten tai toimilupiin liittyvien määräysten vastaisesti missään vaiheessa pitkän radiotoimintamme aikana, emmekä luonnollisestikaan halua niin toimia tulevaisuudessakaan. Emme ole kokeneet rikkovamme uusia toimilupaehtoja, vaan päinvastoin, olemme mielestämme pystyneet tarjoamaan kuuntelijoillemme entistä parempaa ohjelmaa. Kuuntelijat viihtyvät seurassamme, he ovat tottuneet saamaan kauttamme paikallisesti merkittävät uutiset, ajankohtaistiedot ym. ja he osallistuvat päivittäin ohjelmavirtaan. Myös mainostajat ovat hakeutuneet entistä paremmin kanavallamme. Tässä lienee tärkeimmät paikallisradion toiminnan elementit.

Erityiskysymykset:

1. "Kuuluvuusalueen asioita käsittelevien tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevien uutislähetysten tai muiden vastaavien toimituksellisten sisältöjen sisällyttäminen ohjelmistoon: miten Radio Foni Oy:n näkemyksen mukaan tutkimuksen lähetysnäyte kuvastaa ohjelmiston sisältöä yleisesti?"

Tutkimuksen lähetysnäyte kuvastaa ainoastaan tietyn päivän sisältöä, ei lähetyksemme sisältöä pidemmällä aikavälillä, koska radiossa päivät eivät koskaan ole samanlaisia. Toisena päivänä hukumme uutisiin, viranomaisyms. tiedotteisiin, ja toisena päivänä voimme keskittyä taustatietojen keruuseen paljon aikaa vievien kunnallisten päätösten uutisointiin, haastattelujen tekemiseen, musiikkivalintojen esikuunteluun, yhteydenpitoon eri sidosryhmiemme kanssa jne. Yksi viikkokaan ei riitä kuvaamaan ohjelmatarjontaamme, koska kuten myöhemmin tästä selvityksestä käy ilmi, resurssimme ovat hyvin rajalliset ja voidaksemme ottaa huomioon tasapuolisesti erilaiset erityisryhmät ohjelmatarjonnassamme, joudumme tuottamaan toisina päivinä kevyempää ohjelmaa.

Haluamme erityisesti mainita että kanavallamme kiinnitetään hyvin paljon huomiota siihen, että tasavertaisesti käsittelemme kaikkia kuuntelijaryhmiä ja asioiden uutisoinnissa selvitämme huolellisesti asioiden taustat,

ennen kuin niistä tehdään ns. uutisia. Esim. kunnallisten päätösten seuraaminen on ollut meille kunnia-asia jo vuosia, ja nimenomaan myös ympäristökuuntien, koska pelkästään Porvoon kaupungin asioiden seuraaminen ei mielestämme palvele kuuntelijoitamme riittävästi. Lisäksi yhteistyömme paikallisten viranomaisten ja yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on merkittävää ja työllistää pienillä resursseilla pyörivää paikallisradiota erittäin paljon. Olemme viranomaisten tavoitettavissa ympäri vuorokauden, eli puhelinpäivystys vuoden jokaisena päivänä on mielestämme paikallisradion toimesta hyvä yhteiskunnallinen panos. Koemme toiminnan kuitenkin tärkeäksi, ja olemme usein olleet peräänkuuluttamassa kadonneita henkilöitä tai silminnäkijöitä vakavissa rikosoikeudellisissa tapahtumissa. Välitämme mahdollisimman paljon tiedotteita silloin kun se on tarpeellista ja uutisoimme tärkeitä asioita silloin kun siihen on mielestämme aihetta. Tosin osa kuuntelijoista haluaisi kuunnella pelkästään musiikkia ja siihen liittyviä juontoja ja haastatteluja. Olemme kuitenkin halunneet pitää kiinniroolistamme siitäkin huolimatta, että koko radiokenttä on kokenut valtavan muutoksen viimeisten vuosien aikana.

STT:n uutiset palvelee kuuntelijoitamme valtakunnan uutisilla ja silloin tällöin myös paikallisuutisilla. Me tuotamme paikallisuutisia, mutta emme "väkisin". Tällä tarkoitamme, että uutiskynnyksemme on korkeammalla kuin hirvi-, auto- tms. kolarin vahingot, näpistykset tai muutkaan vastaavat asiat, joita käytetään lehtien palstantäyteenä. Emme halua häiritä viranomaisia jatkuvilla puheluilla saadaksemme paikallisuutisia jotka meidän näkemyksemme mukaan ei ole uutisia, vaan "iltapäivälehtien otsikointia" yms. Tämä selvityksenä sille, miksei paikallisuutisia kanavallamme ole joka päivä. Kun paikkakunnalla tapahtuu merkittäviä uutisoitavia asioita, olemme aina uutisoimassa ja viranomaisten tiedotustilaisuuksissa. Sama koskee kunnallisia tms. asioita.

2. "Lähetyksen tunnistettavuudesta omaksi itsenäiseksi ohjelmistokseen: miten Radio Foni Oy:n näkemyksen mukaan tutkimuksen lähetyksenäytteen kuvastaa ohjelmiston sisältöä yleisesti? Kuinka suuri osa päivittäisestä ohjelmistosta keskimäärin on omaa ja itsenäistä, muiden Iskelmä -kanavien lähettämästä ohjelmistosta poikkeavaa ohjelmistoa?"

Viittaamme ensin vastaukseemme kohtaan 1. Päivittäinen poikkeavuus on päivä- ja viikkokohtaista, sen mukaan kuin ehdimme valmistaa haastatteluja ym. suurempia ohjelmakokonaisuuksia ja lisäksi sen mukaan mitä kulloinkin seudullamme tapahtuu. Talviaikaan toimitamme paikallisten sää- ja merittietojen lisäksi kelitiedotteet omana erillisenä lähetyksenä. Lisäksi joka päivä toimitettava 2-tuntinen puolenpäivän ohjelma koostuu ainoastaan seutuumme asioista, tapahtumista ja niiden jälkijutuista, kunnallisista tiedotteista, oppilaitosten, paikallisten musiikkiharrastajien, seurakuntien yms. tiedotteista. Joka viikko toimitamme 2 tuntia "Eilinen edessä"-ohjelmaa joka on kuuntelijoidemme kestoosuusohjelma. Ohjelmassa käsitellään tapahtumia vuosien takaa Porvoosta ja lähiympäristöstä, eikä sitä voi kuulla milteään muulta kanavalta.

Kerran kuussa toimitamme yhteisöjen ja yhdistysten toiminnasta kertovan ohjelman, jossa luodaan katsaus ajankohtaisiin asioihin ko. tahon kohdalla ja tehdään esim. urheiluseuratoimintaa tutuksi kuulijoille. Kyseisen lähetyksenäytteen ottopäivänä ja koko sillä viikolla valmisteltiin isoa ohjelmakokonaisuutta seuraavalle viikolle, joka koski Porvoon elävä keskustary:n suunnitelmia ja yhdistyksen vaikuttamiskeinoja olemalla osa kunnallista päätöksentekoa mutta kuitenkin virallisen "koneiston" ulkopuolel-

la. Seuraavalla viikolla asiaa käytiin läpi päivittäin virkamies-, kaupunginvaltuutetun-, kaupunkilaisten-, kauppiaiden-, erityisryhmien (liikuntaesteiset, kulttuurin tuottajat) ja nuorison haastatteluin. Tällaisten ohjelmakokonaisuuksien kokoamiseen kuluu normaalista työpäivästä aikaa noin 80 %, joten silloin joudumme tinkimään muusta, kuitenkin unohtamatta keskimääräistä päivätarjontaa.

Korostamme, että pienillä resursseilla ääriarajoille venyen pystymme mielestämme täyttämään meille asetetut velvoitteet ja tarjoamaan porvoolaisille heidän jokapäiväiseksi seuraksi oman paikallisradion leimalla tunnistavaa ohjelmaa. Iskelmä Porvoo on selkeästi oma radiokokonaisuus eikä kuuntelija voi erehtyä kanavasta. Radio Foni Iskelmä Porvoo on paikallisesti käyttämämme nimi radiosta, ja porvoolaiset puhuvat vain Fonista. Ja lisäksi toteamme, että voimme tarvittaessa siirtyä ohjelmistamme suoraan lähetykseen milloin ja koska tahansa kuuluvuusalueellamme.

Tällä hetkellä keskimäärin musiikin osuus ohjelmistostamme on 55 %, ja mainosten osuus 17 % ja puhe- ja tunnisteisuus 28 %.

Pyrimme luonnollisesti jatkuvasti kehittämään ohjelmistoaamme, ja heti kun ikävän kuolemantapauksen jälkeen löydämme pätevän henkilön palkattavaksi työhön, jatkamme päivittäistä ns. kontaktiohjelmaa. Tämän henkilön myötä voimme myös lisätä uutispäivystystä pidempään päivittäin. Päivystyksen ulkopuolella meidät tavoittaa puhelimitse ympäri vuorokauden, ja puhelinnumero on puhelinvastauksessa löydettävissä aina. Tämä siis viranomaishälytysten lisänä.

Paikallisradion luonteeseen kuuluu, että se elää paikkakunnan rytmissä. Se ei ole joka päivä rytmiltään samanlainen, sen täytyy elää!

3. "Mainosten tunnistettavuutta ja erottamista koskevien säännösten noudattamisesta."

Mikäli olemme tulkinneet väärin kanavatunnisteiden tai mainonnan käytämisen mainosten erottamiseksi varsinaisesta ohjelmistosta, tulemme luonnollisesti korjaamaan asian oikeaksi, kun meille selvitetään mikä on riittävä mainostunniste. Asiasta varmaankin olisi luotava yleissääntö jota kaikki radiot noudattavat koko valtakunnassa. Käyttämämme tapa on hyvin yleinen.

4. "Mainonnan määrää koskevien säännösten noudattamisesta."

Lähetysaikamme on 24 tuntia vuorokaudessa, ja järjestelmämme on rakennettu siten, että mainosten aikaraja ei ylitä. Suurin osa mainoksista sijoittuu klo 6 ja 18 välille. Lisäksi vuodenajasta riippuen mainosten määrä vaihtelee suuresti.

5. "Mahdollisista toimenpiteistä, joihin Radio Foni Oy aikoo ryhtyä tutkimuksen tuloksen johdosta."

Ehdotamme tämän selvityksen jälkeen perusteellista keskustelua radioalan toimijoiden ja Viestintäviraston kanssa tulkinnanvaraisista kohdista. Mikäli toimintamme on tulkinnallisten kysymysten selvitysten jälkeenkin virheellistä, tulemme luonnollisesti muuttamaan ohjelmasisältöämme ja toimintatapamme sellaisiksi, että toimilupamääräykset ja laki toteutuu."

Päätöksen perustelut

Iskelmä Porvoon toimiluvan mukaan ohjelmistoon tulee päivittäin sisällyttää säännöllisesti kuuluvuusalueen asioita käsitteleviä tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevia uutislähetysksiä tai muita vastaavia toimituksellisia sisältöjä.

Tutkimuksessa analysoidussa Iskelmä Porvoon 12 tunnin lähetysnäytteessä ei ollut paikallisuutislähetysksiä, mutta kylläkin yhteensä 14 sponsoitua paikallissääkatsausta, yhteensä noin 8 minuutin verran. Lähetysnäytteeseen sisältyi yhteensä liki 36 minuuttia uutisia, joista pääosa koostui tasatunnein välitetyistä, STT:n tuottamista sähkeuutislähetysistä. Lisäksi näytteestä löytyi myös ajankohtaisaineistoa sekä asia- tai dokumenttiaineistoa niin, että uutis- ja ajankohtais sisältöjä oli kaikkiaan yhteensä hieman yli 47 minuuttia. Myöskään Iskelmä Porvoon lähetyksissä kerrottu palvelu- ja tapahtumatieto ei pitänyt sisällään yhtään edes sisältönsä puolesta uutiseksi määriteltävissä olevaa osiota. STT:n uutisissa Porvoota tai Itä-Uusimaata taas sivuttiin vain kerran.

Radio Foni Oy:n selvityksen mukaan tutkimuksen lähetysnäyte kuvastaa ainoastaan tietyn päivän sisältöä, ei lähetysnäytteen sisältöä pidemmällä aikavälillä, koska radiossa päivät eivät koskaan ole samanlaisia. Selvityksessä on vedottu siihen, että yhtiön resurssit ovat hyvin rajalliset ja voidakseen ottaa huomioon tasapuolisesti erilaiset erityisryhmät ohjelmatarjonnassaan, yhtiö joutuu tuottamaan toisina päivinä kevyempää ohjelmaa. Radio Foni Oy on halunnut erityisesti mainita, että he kiinnittävät kanavaltaan hyvin paljon huomiota kaikkien kuulijaryhmien tasavertaiseen käsittelyyn ja asioiden huolelliseen selvittämiseen ennen uutisointia. Yhtiö välittää selvityksensä mukaan mahdollisimman paljon tiedotteita silloin kun se on tarpeellista, ja he uutisoivat tärkeitä asioita silloin kun siihen on heidän mielestään aihetta. STT:n uutiset palvelevat Radio Foni Oy:n selvityksen mukaan sen kuuntelijoita valtakunnan uutisilla ja silloin tällöin myös paikallisuutisilla. Radio Foni Oy on kertonut tuottavansa paikallisuutisia, mutta ei "väkisin".

Radio Foni Oy:lle myönnettyssä toimiluvassa edellytetään selvästi, että ohjelmistoon tulee päivittäin sisällyttää säännöllisesti kuuluvuusalueen asioita käsitteleviä tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevia uutislähetysksiä tai muita vastaavia toimituksellisia sisältöjä. Asiassa ei ole merkitystä esimerkiksi Radio Foni Oy:n väitteillä päivien vaihtelevuudesta tai uutiskynnyksen korkeudesta.

Viestintävirasto katsoo, ettei Radio Foni Oy ole noudattanut Iskelmä Porvoon toiminnassa kyseiseen toimilupaan sisältyvää määräystä, jonka mukaan ohjelmistoon tulee päivittäin sisällyttää säännöllisesti kuuluvuusalueen asioita käsitteleviä tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevia uutislähetysksiä tai muita vastaavia toimituksellisia sisältöjä.

Iskelmä Porvoon toimiluvan mukaan lähetys tulee olla selvästi tunnistettavissa omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen.

Tutkimuksessa analysoidussa Iskelmä Porvoon 12 tunnin lähetysnäytteessä oli noin 18 prosenttia muiden Iskelmä-kanavien välittämästä lähetyksestä poikkeavaa, omaa ja itsenäistä toimituksellista ohjelmaa.

Tältä osin Radio Foni Oy on vedonnut selvityksessään edellisessä kohdassa esittämäänsä selvitykseen. Selvityksen mukaan päivittäinen poikkeavuus on päivä- ja viikkokohtaista. Talviaikaan Radio Foni Oy toimittaa selvityksensä mukaan paikallisten sää- ja meritietojen lisäksi kelitiedotteet omana erillisenä lähetyksenä. Lisäksi selvityksessä on kerrottu, että joka päivä toimitettava kaksituntinen puolenpäivän ohjelma koostuu ainoastaan heidän seutunsa asioista, tapahtumista ja niiden jälkijutuista, kunnallisista tiedotteista, oppilaitosten, paikallisten musiikkiharrastajien, seurakuntien yms. tiedotteista. Joka viikko he toimittavat kaksi tuntia "Ei-tilinen edessä"-ohjelmaa joka on heidän kuuntelijoidensa kestopuosikki-ohjelma. Kerran kuussa Radio Foni Oy toimittaa selvityksensä mukaan yhteisöjen ja yhdistysten toiminnasta kertovan ohjelman, jossa luodaan katsaus ajankohtaisiin asioihin kyseisen tahon kohdalla ja tehdään esimerkiksi urheiluseuratoimintaa tutuksi kuulijoille. Kyseisen lähetyksennäytteen ottopäivänä ja koko sillä viikolla Radio Foni Oy on kertonut valmistelevansa Porvooseen liittyvää isoa ohjelmakokonaisuutta seuraavalle viikolle. Seuraavalla viikolla asiaa käytiin läpi päivittäin. Yhtiön mukaan tällaisten ohjelmakokonaisuuksien kokoamiseen kuuluu normaalista työpäivästä aikaa noin 80 %, joten silloin joudutaan tinkimään muusta, kuitenkin unohtamatta keskimääräistä päivätarjontaa. Iskelmä Porvoo on selvityksensä mukaan selkeästi oma radiokokonaisuus eikä kuuntelija voi erehtyä kanavasta. Radio Foni Iskelmä Porvoo on paikallisesti käytetty nimi radiosta, ja porvoalaiset puhuvat vain Fonista. Lisäksi selvityksessä on todettu, että heidän ohjelmissaan voidaan tarvittaessa siirtyä suoraan lähetykseen milloin ja koska tahansa. Radio Foni Oy pyrkii selvityksensä mukaan jatkuvasti kehittämään ohjelmistoaan.

Toimiluvissa tai niiden perusteluissa ei ole määritelty sitä, verrataanko radiokanavia lähetyksen tunnistettavuuden osalta ainoastaan saman kuuluvuusalueen alueella lähetettäviin radiolähetyksiin vai kaikkiin valtioneuvoston toimilupien nojalla lähetettäviin radiolähetyksiin. Vertailussa käytettävää aluetta ei ole toimiluvissa tai niiden perusteluissa rajattu esimerkiksi saman kuuluvuusalueen alueella lähetettäviin radiolähetyksiin. Mikäli määräystä olisi tarkoitus arvioida vertaamalla lähetystä ainoastaan saman kuuluvuusalueen alueella lähetettäviin radiolähetyksiin, pitäisi siitä erikseen mainita toimiluvissa tai niiden perusteluissa.

Lisäksi kyseistä määräystä käytetään valtioneuvoston myöntämässä toimiluvissa siitä riippumatta, onko kyse paikallisesta vai valtakunnallisesta tai siihen rinnastettavasta radiotoiminnan harjoittamisesta. Näistä syistä johtuen lähetyksen tunnistettavuutta omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen tulee arvioida vertaamalla lähetystä kaikkiin valtioneuvoston toimilupien nojalla lähetettäviin radiolähetyksiin siitä riippumatta, onko kyse paikallisesta vai valtakunnallisesta tai siihen rinnastettavasta radiotoiminnan harjoittamisesta.

Toimilupiin sisältyvä määräys lähetyksen tunnistettavuudesta omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen ei estä esimerkiksi lähetettävien ohjelmien ostamista muualta. Se ei myöskään välttämättä edellytä, että paikallisessa radiotoiminnassa ohjelmisto olisi tuotettu paikallisesti. Toisaalta paikalliseen radiotoimintaan myönnettyissä valtioneuvoston toimiluvissa edellytetään, että toimiluvan nojalla lähetettävän radiolähetyksen tulee koostua kuuluvuusalueen väestölle suunnatusta ohjelmistosta, joka sisältää erityisesti kuuluvuusalueen asioita käsittelevää tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevaa toimituksellista aineistoa. Radiolähetyksen sisällön paikallisuutta voidaan arvioida ohjelmiston tuotantopaikan, aihesisältöjen

paikallisuuden tai sisältönäkökulman paikallisuuden suhteen. Viestintäviraston näkemyksen mukaan paikalliseen radiotoimintaan myönnettyjen valtioneuvoston toimilupien perusteella ei voida edellyttää, että ohjelmisto olisi aina tuotettu paikallisesti.

Toimilupien määräyksen mukaan lähetyksen tulee olla selvästi tunnistettavissa omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 2 §:n 5) kohdan mukaan ohjelmistolla tarkoitetaan televisio- tai radio-ohjelmien muodostamaa ennalta valikoitua kokonaisuutta. Toimilupien perusteluiden mukaan toimituksellisella aineistolla tarkoitetaan radiolähetyksen ohjelmasisältöjä eli musiikin, puheisisältöjen ja muiden sisältöosuuksien muodostamaa kokonaisuutta. Mainonta ei ole toimituksellista aineistoa. Esimerkiksi musiikkisisällöllä on yleensä merkittävä asema radiolähetyksissä. Puheisisällöillä tarkoitetaan toimituvissa ihmisen tuottamaa toimitettua puheosuutta, joka voi olla ilman taustaa tai puhuttu musiikkiesityksen päälle. Puheisisältönä ei kuitenkaan pidetä mainoksia, kanavatunnuksia tai vastaavaa sisältöä.

Arvioitaessa lähetyksen tunnistettavuutta omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen, tulee näistä syistä johtuen kiinnittää huomiota ohjelmiston toimitukselliseen aineistoon. Toimilupien perusteluiden mukaan toimituksellisella aineistolla tarkoitetaan radiolähetyksen ohjelmasisältöjä eli musiikin, puheisisältöjen ja muiden sisältöosuuksien muodostamaa kokonaisuutta. Mainontaa ei pidetä toimituksellisena aineistona.

Valtioneuvoston myöntämiin toimilupiin sisältyvissä ohjelmiston sisältöä koskeissa keskeisissä määräyksissä on ratkaisevaa keskimääräinen aika arkipäivinä kello 6:n ja 18:n välillä. Keskimääräinen aika lasketaan kultakin viikolta maanantaista perjantaihin. Valtioneuvosto on pitänyt toimituvissa keskeisenä säännellä ohjelmistoa nimenomaan näiltä ajanjaksoilta. Tästä syystä on perusteltua, että tämä sama arviointiaika on merkitsevä myös arvioitaessa lähetyksen tunnistettavuutta omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen.

Toimiluvan määräystä lähetyksen tunnistettavuudesta omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen ei voida tulkita niin, että ohjelmiston tulisi poiketa täysin muiden radiokanavien ohjelmistoista. Määräyksessä edellytetään ainoastaan selvää tunnistettavuutta. Selvällä tunnistettavuudella tarkoitetaan Viestintäviraston näkemyksen mukaan, että lähetyksen toimituksellinen aineisto poikkeaa merkittävässä määrin muiden radiokanavien lähetysten toimituksellisesta aineistosta. Viestintäviraston näkemyksen mukaan lähetys on selvästi tunnistettavissa omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen, mikäli muiden radiokanavien lähetyksestä poikkeavan ohjelmiston toimituksellisen aineiston osuus kanavan toimituksellisesta aineistosta on vähintään 50 %.

Viestintävirasto katsoo, että toimiluvan nojalla lähetettävän radiolähetyksen selvä tunnistettavuus omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen edellyttää, että ohjelmiston toimituksellisesta aineistosta tulee keskimäärin vähintään 50 % poiketa muista valtioneuvoston myöntämien toimilupien nojalla lähetettävistä radiolähetyksistä kunakin arkipäivänä kello 6:n ja 18:n välillä. Keskimääräinen aika lasketaan kultakin viikolta maanantaista perjantaihin. Toimituksellisella aineistolla tarkoitetaan radiolähetyksen ohjelmasisältöjä eli musiikin, puheisisältöjen ja muiden sisältöosuuksien muodostamaa kokonaisuutta. Mainontaa ei pidetä toimituksellisena aineistona.

Iskelmä Porvoon tutkimuksessa analysoidussa lähetyksnäytteessä oli suhteellisen vähän muiden tutkimuksessa mukana olleiden Iskelmä-kanavien lähetyksestä poikkeavaa, omaa ja itsenäistä toimituksellista ohjelmaa. Tutkimuksessa mukana olleiden Iskelmä-kanavien lähetyksen ei voida katsoa olevan selvästi tunnistettavissa omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen. Eri Iskelmä-kanavien harjoittamassa radiotoiminnassa käytetään merkittävässä määrin esimerkiksi samoja puheosuuksia ja samaa musiikkia samassa järjestyksessä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 21 §:n 1 momentin mukaan televisio- ja radiomainokset on voitava tunnistaa mainoksiksi ja teleostoslähetykset teleostoslähetyksiksi. Ne on erotettava muusta ohjelmistosta kuva- tai äänitunnuksella.

Iskelmä Porvoon lähetyksnäytteessä siirryttiin ainakin kahdeksan eri kertaa suoraan toimituksellisesta aineistosta mainoksiin tai päinvastoin. Paikallisen lähetyksosuuden aikana kuultujen mainoskatkojen alku ja loppu oli poikkeuksetta merkitty äänitunnuksiin.

Radio Foni Oy on todennut selvityksessään, että yhtiö tulee luonnollisesti korjaamaan asian oikeaksi, kun heille selvitetään, mikä on riittävä mainostunniste.

Tutkimuksessa analysoidussa Iskelmä Porvoon 12 tunnin lähetyksnäytteessä havaitut poikkeamat suhteessa mainosten tunnistettavuutta ja erottamista koskeviin säännöksiin ovat liittyneet poikkeuksetta Iskelmä-kanavien yhteiseen lähetyksosuuteen. Paikallisen lähetyksosuuden aikana poikkeamia ei ole tutkimuksessa havaittu. Tämän perustella Viestintävirasto pitää selvänä, ettei Radio Foni Oy:llä ole tältä osin epäselvyyttä säännösten sisällöstä.

Viestintävirasto katsoo, ettei Radio Foni Oy ole noudattanut Iskelmä Porvoon toiminnassa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 21 §:n 1 momenttia.

Päätös

Viestintävirasto kehottaa Radio Foni Oy:tä huolehtimaan jatkossa siitä, että Iskelmä Porvoon lähetyksen osalta noudatetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännöksiä liittyen mainosten tunnistettavuuteen ja erottamiseen muusta ohjelmistosta, sekä toimilupaan sisältyvää määräystä, jonka mukaan ohjelmistoon tulee päivittäin sisällyttää säännöllisesti kuuluvuusalueen asioita käsitteleviä tai kuuluvuusalueen erityisryhmiä palvelevia uutislähetyksiä tai muita vastaavia toimituksellisia sisältöjä.

Viestintävirasto kehottaa Radio Foni Oy:tä huolehtimaan jatkossa siitä, että Iskelmä Porvoon lähetyks on toimiluvassa edellytettävällä tavalla selvästi tunnistettavissa omaksi, itsenäiseksi ohjelmistokseen. Iskelmä Porvoon lähetyksen on oltava tältä osin toimiluvan mukaista **31.12.2008 mennessä**.

Lisäksi Viestintävirasto pyytää Radio Foni Oy:tä toimittamaan Viestintävirastolle viimeistään **29.8.2008 mennessä** kirjallisen selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin se on päätöksen johdosta ryhtynyt tai tulee ryhtymään.

